

Statnett v/Prosjektleder Julie Larsen Gunnerød

Deres ref.:

Deres dato:

Vår ref.:

Vår dato:

24/18043-3

27.03.2026

26/60968

Kulturmiljøfaglig innspill etter dialogmøte i Mosjøen 12. mars 2026 **Konseptvalgutredning Helgeland - Sverige, Statnett.**

Fylkeskommunen som kulturmiljømyndighet takker for invitasjon til dialogmøtet i Mosjøen den 12. mars. Det er positivt at kulturmiljømyndigheten får mulighet til å gi innspill på et så tidlig tidspunkt i saken. I dette brevet finner dere veiledning som vi håper vil være konstruktivt for dere i deres videre arbeid med ferdigstillingen av KVV, og prosjektoppstart og konsesjonsprosesser.

Konseptvalgutredning

Det fremgår av deres konseptvalgutredning fra 2024, at det er potensial for å avdekke ytterligere kulturminner i analyseområdet, og at usikkerheten er vurdert som høy i analysen av kulturminneverdier. Det fremgår at dere er godt kjent med kjente kulturminner som fremgår av kulturminnedatabasen Askeladden.

I etterkant av konseptvalgutredningen ble Riksantikvarens rapport for [Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse i Nordland](#) publisert. I denne rapporten fremgår 15 utvalgte kulturhistoriske landskap av [nasjonal interesse](#) i Nordland, blant annet Illgruben i Hemnes kommune. Rapporten skal være et verktøy for kommunal og regional forvaltning, og Riksantikvaren har utarbeidet en egen veileder for [forvaltningen](#). Det anbefales å se hen til rapporten og veilederen i deres videre arbeid med arealbruk og påvirkning på kulturmiljø og landskap.

Fylkeskommunens rolle som kulturmiljømyndighet i konsesjonssaker

Fylkeskommunen som kulturmiljømyndighet, får alle konsesjonssøknader på høring fra NVE, og har hovedansvaret for kulturminneforvaltningens uttalelser. Vår uttalelse skal dekke ansvarsområdet for kulturminner over og under vann, kulturmiljøer og landskap.

Kulturmiljøforvaltningen har også mulighet til å reise innsigelse til konsesjonssøknader som ikke behandles etter plan- og bygningsloven. Kulturmiljøforvaltningen har også klagerett på konsesjonsvedtak etter energi- og vassdragslovgivningen.

Riksantikvaren har utarbeidet en [veileder](#) angående kulturminneforvaltningens rolle, som dere kan se hen til i det videre arbeidet med saken.

Arkeologiske registreringer jf. kulturminneloven § 9

Det er høyt potensial for funn av hittil ukjente, automatisk fredete kulturminner innenfor de skisserte arealene for utvikling. Før det kan gis nye konsesjoner, må forholdet til automatisk fredete kulturminner være avklart. Dette vil medføre behov for arkeologiske registreringer jf. kulturminneloven § 9, og kan også føre til dispensasjonsbehandling jf. kulturminnelovens § 8. Forholdet til automatisk fredete kulturminner jf. kulturminneloven §§ 8 og 9, må også være oppfylt før det kan gjennomføres nye tiltak innenfor gjeldende konsesjon.

Adresse:
Postmottak
Fylkeshuset
8048 Bodø

Besøksadresse:
Prinsensgate 100
Org.nr.:
964 982 953

Telefon:
75650000
E-post:
post@nfk.no

Samfunnsutvikling
Kulturminner
Stine Grøvdal Melsæther
Tlf.: 75650525

Registrerings- og utgravingsprosesser av arkeologiske kulturminner, kan være en tidkrevende og kostnadskrevende prosess. Kostnadene dekkes av tiltakshaver jf. kulturminneloven § 10.

Fylkeskommunen vil allerede nå orientere om at de arkeologiske registreringene jf. kulturminneloven § 9, kan og bør bestilles fra fylkeskommunen i god tid nye konsesjoner kan gis, helst i årene som leder opp til konsesjonsvedtaket. Det samme gjelder for nye tiltak innenfor eventuelle allerede vedtatte konsesjoner. Nye detaljplaner (tidligere MTA-planer) innenfor gjeldende konsesjoner, må oversendes i god tid før tiltakene planlegges gjennomført, og vi påminner om at fylkeskommunen ikke kan gjennomføre arkeologiske registreringer i vinterhalvåret grunnet de klimatiske forholdene.

Gjennomføring av undersøkelser etter kulturminneloven § 9 tidlig i en planleggingsfase, kan også bidra til valg av løsninger som i størst mulig grad begrenser negative konsekvenser for de automatisk freda kulturminnene. Det kan dessuten bidra til raskere avklaringer og dermed til større forutsigbarhet for tiltakshaver/søker samt reduserte kostnader til arkeologiske granskinger satt som vilkår for en ev. dispensasjon.

Saksgangen for registrering av kulturminner etter kulturminneloven § 9, vil innebære en tett prosess mellom tiltakshaver og kulturmiljømyndighetene.

Ved utredning av alle relevante kostnads- og nyttevirksomheter, inngår derfor forholdet til automatisk fredete kulturminner **både** i prissatte virkninger og i ikke-prissatte virkninger.

ROS-analyser og konsekvensutredning av kulturminner og kulturmiljø

Automatisk fredete kulturminner, og kulturmiljø og landskap av nasjonal interesse, må inngå som et faglig viktig grunnlag i alle faser av plan- og søknadsprosesser og legges til grunn som et viktig hensyn. Fylkeskommunen vil derfor vise til Riksantikvarens veileder for [ROS-analyser](#) av kulturminner og kulturmiljø, og til miljødirektoratets veileder for konsekvensutredninger [M-1941](#). Dersom det har blitt gjennomført arkeologiske registreringer jf. kulturminneloven § 9, vil rapporten fra disse registreringene være et godt kunnskapsgrunnlag for kulturmiljøfaglige analyser og utredninger.

Øvrig

Fylkeskommunen som kulturmiljømyndighet vil avslutningsvis orientere om at dere finner en oversikt over våre ansvars- og fagområder på fylkeskommunens [nettsider](#), og dere kan kontakte oss for veiledning i saken.

Videre orienterer vi om at Sametinget er vedkommende myndighet for samiske kulturminner. NTNU Vitenskapsmuseet er høringspart og har marinarkeologisk kompetanse i saker som omfatter sjøbunn.

Kontaktperson for automatisk fredete kulturminner er arkeolog/seniorrådgiver Stine G. Melsæther. Epost: post@nfk.no merk med saksnummer 24/18043.

Med vennlig hilsen
Trym Sundseth
konstituert faggruppeleder

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Kopi til

NTNU Vitenskapsmuseet	Seksjon for arkeologi og kulturhistorie	7491	TRONDHEIM
Sametinget	Ávjovárgeaidnu 50	9730	KARASJOK